

LAUSUNTO
2.2.2010/SH

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Viite kirjeenne STM/173/2010 1(1)

Asia **Luonnos STM:n asetukseksi imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevasta tiedotusaineistosta**

Pydyttynä lausuntona luonnoksesta STM:n asetukseksi imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevasta tiedotusaineistosta Elintarviketeollisuusliiton lastenruokayhdistys saattaa ministeriön tietoon seuraavaa:

Nykyinen vastaava asetus (897/1994) on sisällöltään laadittu tiukasti silloista yhteisön direktiiviä (91/321) vastaavaksi. Vaikka em. direktiivin kumoavan EU:n direktiivin 2006/141 tiedotusaineistoa koskeva artikla 15 on aikaisemman direktiivin kanssa varsin yhtenevä, kansallista asetusta ei voi pitää sisällöltään ajanmukaisena.

Uuden asetuksen luonnos on sen valmistelun aikana kehittynyt myönteiseen, paremmin nykyajan tiedonvälitykseen sopivaan suuntaan. Asetusluonnoksessa on kuitenkin valitettavasti tulkittu edelleen erittäin laajasti, ja useimmista EU:n jäsenmaista poikkeavasti, mitä tarkoitetaan imeväisen ruokintaa koskevalla tiedotusaineistolla. Tulkinta rajoittaa edelleen hyväksytyinkin materiaalin tehokasta jakelua ja edistää näin ollen sisällöltään kyseenalaisen materiaalin leviämistä mm. internetin välityksellä.

Kiinnitämme huomiota erityisesti luonnoksen seuraaviin kohtiin:

2 § Tiedotusaineisto –käsitettä on selvennetty onnistuneesti, että sillä ei tarkoiteta pakkausmerkintäsäädösten nojalla annattavaa tuotetietoutta.

Tiedotusaineisto ja kaupallinen tiedotusaineisto –käsite eivät kuitenkaan erottele mitenkään äidinmaidonkorvikkeisiin, vierotusvalmisteisiin eikä kiinteään imeväisikäisen tai pikkulapsen ruokaan tarkoitettua materiaalia. Tämä aiheuttaa ongelmia erityisesti tiedottamisessa ja aineiston tuottamisessa 4-12 kuukauden ikäisen lapsen (imeväisen) ruoaksi tarkoitettua kiinteän lastenruoan käytöstä, koska asetuksen seuraavat pykälät koskevat myös tätä aineistoa.

Esitämme harkittavaksi, että määritelmiin lisätään määritelmä *lastenruoka*, jolla tarkoitetaan kiinteää 4-6 kuukauden ikäiselle imeväiselle tarkoitettua ruokaa. Korostamme, että useimmissa muissa EU-maissa näiden tuotteiden

käyttöä koskevan tiedotusaineiston sisältöön ja jakeluun ei sovelleta EU:n direktiivin 2006/141 15 artiklaa.

- 3 § Esitämme, että pykälän otsikko muutetaan muotoon: *Äidinmaidonkorvikkeita, vierotusvalmisteita ja imeväiselle tai pikkulapselle tarkoitettuja kliinisiä ravintovalmisteita koskeva tiedotusaineisto.*

Pykälän sisältö kieltää valmisteen kaupanimen esiin tuomisen tiedotusaineistossa. EU:n direktiivi ei sisällä tällaista kieltoa kiinteään lasten ruokaan, vaan pelkästään äidinmaidonkorvikkeisiin ja vierotusvalmisteisiin. Suomessa ei ole perusteita ottaa käytäntöön muista EU-maista poikkeavaa tiukempaa linjaa. Valmistajat ovat Suomessakin esittäneet imeväisikäisille tarkoitettujen kiinteiden lastenruokien käyttöä koskevassa tiedotusmateriaalissaan valmisteen kaupanimiä. Jos näin ei voida jatkossa menetellä, vaarana on, että äidit hakevat entistä enemmän tietoa valmistajien ulkomaisilta nettisivuilta. Tiedon saanti rajataan tuolloin vain vieraan kielen taitoisille äideille ja tämä myös ruokkii tiedon hakemiseen muilta monesti asiasisällöltään kyseenalaisilta imeväisten ruokintaa koskevilta ulkomaisilta nettisivuilta.

- 4 § Esitämme 1) kohdan muuttamista muotoon: *valmistetta on käytettävä vain hoitavan lääkärin tai ravitsemusneuvonnasta vastaavan terveydenhoitohenkilökunnan ohjeiden mukaisesti.*

Käytännössä kliinisen ravintovalmisteen käytön ohjaajana on usein muikin ravitsemusneuvonnasta vastaava hoitohenkilö kuin lääkäri. Tästä syystä ohjeiden antajaksi ei tule rajata vain lääkäreitä.

- 5 § Esitämme, että pykälään tulee lisäys hyväksynnän määräajasta. Esitämme siihen lisättävän lauseen: *Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on hyväksyttävä tai esitettävä materiaalin ehdottamansa korjaukset kahden kuukauden kuluessa hyväksymishakemuksen saapumisesta.*

Yritykset käyttävät usein kaupallisen tiedotusaineiston valmistamiseen huomattavan rahallisen panoksen. Emme pidä hyväksyttävänä sitä, että materiaalin käyttöön ottoa voidaan viivyttää pitkäänkin ennen kuin se hyväksytään käyttöön. Korostamme, että kaikissa uusissa EU-säädöksissä, joissa toiminnanharjoittajille annetaan hyväksymisvelvoite, säädetään aina myös määräaika, minkä puitteissa hakemus on käsiteltävä. Tämä käytäntö on saatava Suomeenkin.

- 6 § Esitämme, että 1 momentti muutetaan muotoon: *Äidinmaidonkorvikkeita, vierotusvalmisteita ja kliinisiä ravintovalmisteita imeväisikäisille koskevaa kaupallista tiedotusaineistoa saa jakaa vain ...*

EU:n direktiivi 2006/14 ei rajaa imeväisikäisille tarkoitettua kiinteän lastenruoan tiedotusaineiston jakokanavaksi vain terveydenhuoltojärjestelmää. Useimmissa EU:n jäsenmaissa ei näin ole myöskään tehty. Korostamme sitä, että lastenruokateollisuus hyväksyy myös tämän tiedotusaineiston pitämisen 5

§:n tarkoittaman hyväksymismenettelyn piirissä. Näin ollen ei ole vaarana, että tällainen kaupallinen aineisto olisi sisällöltään harhaanjohtavaa. Aineiston vapaa jakaminen mm. nettisivujen kautta varmistaisi sen, että hyväksytyt tiedotusaineisto saadaan kattavasti äitien tietoon.

Esitämme, että 2 momentti muutetaan muotoon: ...ainoastaan, jos se on tarpeellista laitostasolla tapahtuvaa tutkimusta tai neuvontaa varten.

Tutkimustoiminnan lisäksi käytännössä on myös tilanteita, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt joutuvat antamaan myös neuvontaa, jonka havainnollistaminen edellyttää tuotteen tai välineistön käyttämistä. Säädöksellä ei tule rajata tällaista neuvonnan havainnollistamista siten, että ammattihenkilöt joutuvat ensin ostamaan ao. tuotteet.

8 §

Esitämme, että 1 momenttiin lisätään tarkennus: ...saa esittää pakkaus- ja ravintoarvomerkintätietoja, valmisteen kauppanimi ja kuva mukaan lukien, internetissä ainoastaan, jos tiedot ...

Saamamme tiedon mukaan asetustekstillä tarkoitetaan, että internetissä voidaan tuote yksilöidä samalla tavalla kuin kaupan hyllyllä. Tästä syystä pidämme tarpeellisena tarkentaa, että momentilla tarkoitetaan myös tuotteen identifiointiin liittyvää tietoa KTM:n asetuksessa vaadittujen tietojen lisäksi.

Kunnioitavasti
ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO
Lastenruokayhdistys

Elisa Piesala
Asiamies